



רשות ניירות ערך
ISRAEL SECURITIES AUTHORITY

מחלקת תאגידיים
רחוב כנפי נשרים 22, ירושלים 95464
טל : 02-6556444 פקס : 02-6513160
www.isa.gov.il

ב' אלול, תשע"ה
17 אוגוסט, 2015

לכבוד

"בזק" החברה הישראלית לתקשורת בע"מ (להלן – "החברה") באמצעות מערכת "יעל"

הנדון: פנייה מקדמית בעניין הטיפול החשבונאי בנכס מס נדחה בו צפויה להכיר החברה לאחר

קבלת אישור שר התקשורת לרכישת אחזקות יורוקום די.בי.אס בע"מ ("יורוקום")

בחברת די.בי.אס. שירותי לוויין בע"מ (1998) ("די.בי.אס")

סימוכין: פניית החברה מיום 9 ביולי, השלמות לפנייה מימים 26 ביולי, 4 באוגוסט ו-6 באוגוסט, שיחות ופגישות עם החברה ונציגיה מימים 20 ביולי, 2 באוגוסט, 4 באוגוסט, 10 באוגוסט, 11 באוגוסט ו-13 באוגוסט

במענה לפנייתכם שבסימוכין, ובהתייחס לטיפול החשבונאי שהועלה על ידכם, הרינו להעלות על הכתב את עמדת סגל הרשות בהתייחס לנושא שבנדון, כפי שנמסרה לכם בשיחתנו הטלפונית מיום 13 באוגוסט 2015. עמדה זו מבוססת על המסכת העובדתית שנפרשה בסימוכין, ועליה בלבד, ובהנחה כי היא משקפת את כל הנתונים הרלוונטיים לעניינים האמורים במכתב.

הרקע העובדתי

1. החברה החזיקה החל מחודש אוגוסט 2003, 49.8% מהון המניות המונפק והנפרע של חברת די.בי.אס וכן אופציה לרכישה ללא תמורה נוספת של כ-8.6% נוספים ממניות די.בי.אס. החברה הייתה מנועה מלממש את האופציה וכן מלרכוש מניות נוספות של די.בי.אס עקב מגבלות שהוטלו על ידי הממונה על ההגבלים העסקיים ("הממונה") (וגובו בהחלטת בית המשפט העליון משנת 2009).

2. בחודש מרץ 2014 קיבל הממונה החלטה לפיה תתאפשר רכישת שליטה של החברה בדי.בי.אס ומיזוג של החברות, בכפוף לתנאים שנקבעו בהחלטתו.

3. במסגרת החלטת הממונה נידונו החששות אשר מנעו בעבר אישור למיזוג האמור, ואשר אינן מתקיימות עוד נכון למועד ההחלטה. לעניין זה כתב הממונה בהחלטתו כי "בתמונת המצב בתחום הטלוויזיה הרב ערוצית חלו תמורות משמעותיות בהשוואה לתמונה שעמדה בפני הממונה בעת שניתנה החלטתו להתנגד לבקשת החברה לרכוש למעלה ממחצית הזכויות ביס, כמו גם בעת מתן החלטתו לאשר מיזוג בתנאים המורים על מכירת אחזקותיה של קבוצת יורוקום ביס".

4. בהמשך להחלטה זו ביום 23 במרץ 2015 אישרה האסיפה הכללית של החברה 2 החלטות -

א. מימוש האופציה לקבלת 8.6% נוספים מדי.בי.אס, ללא תמורה;

ב. רכישת יתרת מניות די.בי.אס מידי יורוקום, כאשר השלמת רכישת מניות יורוקום על ידי החברה הייתה כפופה, בין היתר, לקבלת אישור שר התקשורת, לאחר היוועצות עם המועצה לשידורי כבלים ולווין ("המועצה").

5. ביום 24 במרץ 2015, בהמשך לאישור האסיפה הכללית, מימשה החברה את כתבי האופציה ("מועד הרכישה" או "מועד צירוף העסקים") וכתוצאה מכך הוקצו לה, ללא תמורה, 8.6% ממניות די.בי.אס, כך שהחל מאותו מועד בזק החזיקה 58.4% ממניות די.בי.אס. יתרת המניות הוחזקו על ידי יורוקום.

6. לעניין רכישת יתרת מניות די.בי.אס, שהוחזקו על ידי יורוקום, פעלה החברה, עובר לאישור האסיפה הכללית ולאחריו, לקבלת אישור משרד התקשורת כנדרש, וכפי שיפורט להלן.

7. אישור משרד התקשורת ניתן ביום 23 ביוני 2015, מבלי שהותנה בתנאים נוספים מעבר לתנאים ולמגבלות שהוטלו על ידי הממונה.

8. מגעי החברה עם משרד התקשורת לשם קבלת אישורו כאמור, כללו מספר אבני דרך, כאשר התהליך החל באופן רשמי כבר ביום 14 ביולי 2014, המועד שבו הוגשה בקשה רשמית למשרד התקשורת לאישור שינוי האחזקות בדי.בי.אס.

9. מאז הגשת הבקשה האמורה בשנת 2014 ועד למתן האישור הסופי למיזוג ביוני 2015, נוהלו מספר פגישות בין נציגי די.בי.אס לבין נציגים ממשרד התקשורת ומהמועצה כדי לדון בסוגיות העולות מהבקשה. להלן מפורטים מספר ציוני דרך משמעותיים בקשר עם בקשת האישור:

א. ביום 22 ביולי 2014 נערכה פגישה בין נציגי די.בי.אס לבין נציגים ממשרד התקשורת ומהמועצה, במסגרתה נמסר לנציגי די.בי.אס כי המשרד שוקל תנאים והיבטים שונים ביחס לאישור המיזוג, וכי המשרד אינו רואה עצמו מוגבל לאישור הממונה או לתנאים שנקבעו בידי.

ב. ביום 18 בדצמבר 2014 נערכה פגישה בין מנכ"ל די.בי.אס לבין מנכ"ל משרד התקשורת בהשתתפות גורמים נוספים, במסגרתה נדונו סוגיות שונות אשר נבחנו על ידי המשרד במסגרת בחינת המיזוג.

- ג. ביום 8 בפברואר 2015 נערכה פגישה בין מנכ"ל די.בי.אס לבין סמנכ"ל הכלכלה של משרד התקשורת, בה נידונו תנאים אחרים/נוספים שנבחנו על ידי המשרד ומנכ"ל די.בי.אס הציג בקשה כי אישור המשרד לא יותנה בתנאים נוספים מעבר לתנאים שהוצבו על ידי הממונה.
- ד. ביום 19 במרץ 2015, במסגרת פגישה בין מנכ"ל די.בי.אס עם מנכ"ל משרד התקשורת, יו"ר המועצה, יועצת משפטית וסמנכ"ל הכלכלה במשרד, הובהר לחברה כי המשרד אינו רואה מניעה באישור המיזוג אך שוקל האם יש צורך להתנות את המיזוג בתנאים נוספים על אלו שקבע הממונה.
- ה. ביום 22 באפריל 2015, קיבלה די.בי.אס את מכתבו של היועץ המשפטי של המועצה, במסגרתו נתבקש מידע אודות העסקה, לרבות שינויים במבנה השליטה בדי.בי.אס לאחר העסקה ומידע אודות עסקאות של די.בי.אס עם קבוצת יורקום. די.בי.אס השיבה לפנייה זו עוד באותו חודש.
- ו. בחודש מאי 2015 סיים מנכ"ל משרד התקשורת (הקודם) את תפקידו וביוני 2015 נכנס לתפקיד מנכ"ל משרד התקשורת הנוכחי.
- ז. ביום 21 ביוני 2015, התקיימה ישיבה בין מנכ"ל די.בי.אס וגורמים נוספים בדי.בי.אס עם נציגי המועצה ועם היועצים הכלכליים מטעם המועצה במסגרתה דנו במתן האישור.
- ח. ביום 23 ביוני 2015 כאמור, ניתן אישור שר התקשורת לאחר קבלת אישור המועצה ולאחר קבלת חוות דעת כלכלית מאת חברת "עדליא".
10. בהסכם הרכישה מול יורקום הוגדרה תקופה של 90 ימים למילוי התנאי המתלה לקבלת אישור משרד התקשורת, עם אפשרות הארכה בעוד 90 ימים נוספים. במידה ולא היה מתקבל האישור כנדרש לפי ההסכם בתום מועדים אלו, או לחלופין היה מתקבל אישור אך הוא היה מותנה בתנאים הפוגעים בכדאיות העסקה על פי החלטתו של דירקטוריון החברה באופן שאינו זניח, הייתה החברה רשאית להתנגד לתנאי והיו רואים את האישור כאילו לא ניתן.
11. מאז הקמתה, צברה די.בי.אס הפסדים מועברים לצרכי מס בגובה של כ-5.5 מיליארד ₪, בגינם לא הכירה די.בי.אס בנכס מסים נדחים, מכיוון שלא התקיימו התנאים להכרה בנכס מס נדחה בהתאם להוראות סעיף 34 לתקן חשבונאות בינלאומי 12, *מסים על הכנסה ("IAS 12")*. בהתאם לעבודת "אומדן שווי הוגן של אחזקות החברה בדי.בי.אס נכון ליום 23 במרץ 2015" שצורפה לדוחות הכספיים לרבעון הראשון של החברה ("**דוחות החברה לרבעון ראשון**"), סכום של 3.1 מיליארד ₪ מתוך סך ההפסדים המועברים הינו בגין הפסדים עסקיים שנוצרו בדי.בי.אס ("**הפסדים מועברים תפעוליים**"). יתרת ההפסדים נובעים מהוצאות המימון בגין הלוואות בזק ויורקום לדי.בי.אס.
12. במועד צירוף העסקים, עלתה החברה לשליטה בדי.בי.אס והחלה לאחדה מאותו מועד. בהתאם לעולה מדוחות החברה לרבעון הראשון עסקת הרכישה טופלה במסגרת דוחות החברה לרבעון הראשון כצירוף עסקים שהושג בשלבים באופן הבא:

- א. החברה העמידה את השקעתה במניות, באופציות למניות ובהלוואות שהועמדו על ידה לדי.בי.אס טרם השגת השליטה, על פי השווי ההוגן בהתבסס על הערכת שווי שבוצעה על ידי מעריך שווי חיצוני. על פי הערכת השווי, שווי השקעות החברה טרם רכישת השליטה מוערך בכ-1,076 מיליון ש"ח ("שווי החזקה קודמת"). שווי זה חושב לדברי החברה מנקודת המבט של משתתף שוק, ובוסס על ההנחה כי יחול שיפור ברווח ובהכנסה החייבת של די.בי.אס, בין היתר כתוצאה מהמרת חובותיה כלפי החברה להון, באופן שיאפשר ניצול מלוא ההפסדים המועברים התפעוליים במהלך 12 שנות התחזית הראשונות. כפועל יוצא מכך, הוון החיסכון במס על פני תקופה של 12 שנות התחזית הראשונות בשיעור ההיוון המשוקלל וכך נתקבל שווי הפסדים לצורכי מס בסך 532 מיליון ₪ (שיעור חלקה של החברה בדי.בי.אס לאור השתתפותה בהלוואות הבעלים הינו כ-86%). החברה הכירה ברווח בגין שערך הזכויות הקודמות בסך של כ-12 מיליון ₪.
- ב. לאור העובדה כי החברה התקשרה עם יורוקום בהסכם מחייב לרכישת מלוא החזקותיה של יורוקום הכולל תנאי מתלה של קבלת אישור משרד התקשורת, במועד צירוף העסקים הוכרה התחייבות ליורוקום בסך של 680 מיליון ₪ ("תמורת העסקה"). בנוסף, הוכרה התחייבות נוספת בסך 101 מיליון ש"ח בגין תמורות מותנות נוספות שקיימות בעסקה ("תמורות מותנות"). תמורת העסקה מביאה בחשבון ניצול של מלוא ההפסדים המועברים התפעוליים על ידי החברה, בין היתר על בסיס הסינרגיות הצפויות מהמיזוג בינה לבין די.בי.אס. חישוב התמורות המותנות מביאות גם הן בהסתברות מסוימת את ניצול ההפסדים המועברים הנוספים הנובעים מהוצאות המימון. על פי הטיפול החשבונאי בו בחרה החברה, ההתחייבויות שנוצרו עקב תמורות העסקה נזקפו כנגד המוניטין.
- ג. החברה ביצעה ייחוס זמני של עלות הרכישה בהתייחס לשווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות שנרכשו במסגרת צירוף העסקים. נכסים והתחייבויות מזוהים שנרכשו (כולל עודפי עלות שיוחסו לנכסים והתחייבויות מזוהים על פי סכומים ארעיים) הסתכמו ל-419 מיליון ש"ח ("נכסים נטו שנרכשו"). הנכסים וההתחייבויות המזוהים לא כוללים מדידה של נכס מס לאור הערכת החברה כי עדיין לא מתקיימים התנאים להכרה בו.
- ד. מוניטין בסך 1,438 מיליון ₪ נוצר בגין ההפרש בין שווי החזקה הקודמת, תמורת העסקה והתמורות המותנות לבין הנכסים נטו שנרכשו.
13. להערכת החברה, עליית החברה להחזקה ב-100% ממניות די.בי.אס מאפשרת לנצל בהדרגה את ההפסדים המועברים התפעוליים, הואיל והחברה סבורה כי צפוי שתוכל לנצל את אותם הפסדים הן מהרווחים העתידיים מדי.בי.אס (לאחר המרת הלוואות הבעלים) והן כנגד רווחי החברה כתוצאה מביטול הפרדה המבנית בין החברות. לפיכך, לעמדת החברה עם קבלת אישור משרד התקשורת, יש ליצור לראשונה נכס מס נדחה בגין ההפסדים המועברים התפעוליים בסכום של 831 מיליון ₪, היות שעם קבלת האישור נוצר צפי לניצולם.

הסוגיה החשבונאית

כיצד על החברה להכיר במסגרת דוחותיה הכספיים לתקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני 2015, בנכס מס נדחה בסכום של 831 מיליון ₪ – האם כנגד הכנסות מסים נדחים או כהתאמה של הנכסים נטו שנרכשו בתקופת המדידה?

תמצית עמדת החברה

14. בהתאם לתקן דיווח כספי בינלאומי 3, צירופי עסקים ("IFRS 3"), תקופת המדידה הינה תקופה בת 12 חודשים שלאחר מועד הרכישה, אשר במהלכה הרוכש יתאם סכומים ארעיים שהוכרו בגין צירוף עסקים.

15. העיקרון הכללי שנקבע ב-IFRS 3 הינו כי במהלך תקופת המדידה, הרוכש יתאם למפרע את הסכומים הארעיים שהוכרו במועד הרכישה כדי לשקף מידע חדש שהושג לגבי עובדות ונסיבות שהיו קיימות במועד הרכישה, ואשר, אם היו ידועות באותו מועד, היו משפיעות על המדידה של הסכומים שהוכרו לאותו מועד.

16. לעמדת החברה, מאחר שאישור שר התקשורת התקבל רק ביום 23 ביוני 2015, עובדה זו אינה משקפת מידע חדש שהוצג לגבי עובדות ונסיבות שהיו קיימות ביום צירוף העסקים, 23 במרץ 2015. נסיבות אלו הינן תולדה של הליך קבלת החלטות רגולטורי שהתרחש לאחר מועד הרכישה, ולא ניתן לקבוע שהיה קרוב לכדי הבשלה ביום 23 במרץ 2015 (החברה לעניין זה סבורה כי קיימת אנלוגיה לתקן בינלאומי 10 אשר מחזקת את טענתה כפי שמופיע בפנייתה).

17. לאור האמור לעיל, אישור שר התקשורת אינו מהווה מידע חדש אודות עובדות ונסיבות ששררו במועד הרכישה, ומשכך ההכרה בנכס המס הנדחה אינה צריכה להיעשות על דרך של התאמת הסכומים שהוכרו במועד הרכישה במהלך תקופת המדידה, אלא עומדת בפני עצמה ויש לעשותה באופן שוטף במהלך הרבעון השני כנגד הכנסות מס.

עמדת סגל הרשות

הרציונל החשבונאי

18. לצורך הניתוח החשבונאי של הסוגיה, תחילה יש לבחון את הרציונל החשבונאי העומד בבסיס ההכרה במוניטין ובבסיס תקופת המדידה בהתאם ל-IFRS 3.

19. מוניטין מוגדר ב-IFRS 3 כעודף של התמורה שהועברה, שווי החזקות קודמות וסכום של הזכויות שלא נרכשו על פני הסכום נטו של הנכסים נטו שנרכשו.

20. סעיפים BC 313 – BC 318 מנתחים אילו רכיבים ראויים להיות מוכרים בתוך המוניטין. סעיף BC 313 מפרט, בהתאם לטיוטות של הוועדה לתקני חשבונאות בארה"ב בשנים 1999 ו-2001, שישה רכיבים אשר הוכרו בפרקטיקה כחלק מהמוניטין באותה עת.

21. הרכיב הראשון הנדון הינו העודף של ערכי השווי ההוגן על הערכים בספרים של הנכסים נטו של הנרכש במועד הרכישה.

22. הרכיב השני הנדון הינו ערכי שווי הוגן של נכסים נטו שנרכש לא מכיר בהם מכיוון שהם לא מקיימים את הקריטריונים להכרה בשל דרישה שאוסרת על הכרה כאמור :

"Component 2–The fair values of other net assets that the acquiree had not previously recognised. They may have been recognized because they failed to meet the recognition criteria ... because of a requirement that prohibited their recognition ..."

23. BC 314 ל-IFRS 3 מציין כי **שני הרכיבים הראשונים, ששניהם קשורים לנרכש, אינם מהווים, מבחינה מושגית חלק מהמוניטין**. הרכיב הראשון משקף רווחים שהנרכש לא הכיר בהם בגין הנכסים נטו שלו ולכן הוא מהווה חלק מאותם נכסים ולא חלק מהמוניטין. הרכיב השני שקשור לנרכש לא מהווה מבחינה מושגית חלק מהמוניטין, מכיוון שהוא משקף במהות נכס בלתי מוחשי שניתן להכיר בו כנכס בודד :

"The boards observed that the first two components, both of which relate to the acquiree, are conceptually not part of goodwill. The first component is not itself an asset; instead, it reflects gains that the acquiree had not recognized on its net assets. As such, that component is part of those assets rather than part of goodwill. The second component is also not part of goodwill conceptually; it primarily reflects intangible assets that might be recognized as individual assets." (הדגשה לא במקור)

24. לאור כל האמור מפרט סעיף BC 317 ל-IFRS 3 כי **בתקנים מעודכנים מנסים להימנע מלכלול את הרכיב הראשון והשני של מוניטין בסכום שמוכר לראשונה כמוניטין**. לכן, ראשית, הרוכש נדרש לעשות כל מאמץ להכיר בנכסים נטו הניתנים לזיהוי שנרכשו בשוויים ההוגן ולא בערכם בספרים (ביטול או הפחתה של רכיב 1). שנית, הרוכש נדרש לעשות כל מאמץ להכיר בכל הנכסים המוחשיים שנרכשו המקיימים את הקריטריונים כך שהם לא ייכללו בסכום שהוכר לראשונה כמוניטין (הפחתת רכיב 2) :

"...Specifically, an acquirer is required to make every effort: ...

(b) to recognize the identifiable net assets acquired at their fair values rather than their carrying amounts (eliminating or reducing component 1);

(c) to recognize all acquired intangible assets meeting the criteria ... so that they are not subsumed into the amount initially recognized as goodwill (reducing component 2)."

מהאמור עולה כי אחד מהעקרונות שבבסיס IFRS 3 הוא זיהוי של כל הנכסים וההתחייבויות במהלך צירוף העסקים. זאת, משום שזיהוי כאמור משפר את הרלוונטיות של הדיווח הכספי ויש בו כדי להקטין ספירה כפולה והכרה בתוך המוניטין של רכיבים שאינם אמורים להיכלל בו.

25. לעמדת סגל הרשות, בהתבסס על הרציונל העומד בבסיס IFRS 3 כאמור, מקום בו נוצר עיוות כלכלי בשל כך שהמוניטין מגלם רכיב אשר נטען לגביו שאינו עומד בהוראות ההכרה בנפרד במועד הרכישה, הרי שיש לבחון האם ניתן לתקן עיוות זה דרך הוראות תקופת המדידה כמפורט להלן.

26. סעיף 45 ל-IFRS 3 קובע כי "במהלך תקופת המדידה, הרוכש יתאם למפרע את הסכומים הארעיים שהוכרו במועד הרכישה כדי לשקף מידע חדש שהושג לגבי עובדות ונסיבות שהיו קיימות במועד הרכישה".

27. BC 391 ל-IFRS 3 מבהיר כי קביעת תיאומים למפרע במהלך תקופת המדידה תסייע ליישב חששות אודות האיכות והזמינות של מידע במועד הרכישה לצורך מדידה של השוויים ההוגנים של פריטים מסוימים באותו מועד.

28. לפיכך, בדומה לעקרון הכללי, כאשר ניתן להצביע על נכס שמגולם במוניטין רק כי קריטריון ההכרה לראשונה לא התקיים במועד צירוף העסקים יש לעשות כל מאמץ באמצעות הוראות תקופת המדידה של התקן כך שרכיב זה לא ייכלל בסכום שהוכר לראשונה כמוניטין.

29. יצוין כי עקרון כללי זה יפה לכל נכס שנמדד לפי שווי הוגן. הבעיה מתעצמת במיוחד כאשר מדובר בנכס אשר נכלל במסגרת המוניטין שלא על פי שווי הוגן (אלא בסכום שמתקבל רק אם הנכס היה מוכר בנפרד מכוח כללי ההכרה של נכס שאינם מתבססים על שווי הוגן).

המהות הכלכלית בעסקה

30. סגל הרשות סבור כי טיפול חשבונאי כמוצע בפניית החברה, מביא הלכה למעשה למצב שאינו משקף את המהות הכלכלית ועומד בניגוד לרציונל החשבונאי המפורט לעיל: **בדוח על המצב הכספי של החברה תיכלל הלכה למעשה "ספירה כפולה" של הטבת מס, הן במסגרת המוניטין (בעקיפין) והן במסגרת נכס מס נדחה¹, ובדוח רווח והפסד ייכלל רווח שהחברה שילמה את מלוא תמורתו במזומן ושנלקח כבר בחשבון בחישוב שווי החזקת החברה בדי.בי.אס לצורך יישום גישת המעברים.**

31. כמפורט ברקע העובדתי, החברה מחויבת לשלם את תמורת העסקה ליורוקום, אשר בשליטת בעל השליטה בחברה, שבין היתר משקפת את מלוא הטבת המס הגלומה בהפסדים המועברים התפעוליים של די.בי.אס. בשל העובדה שכחלק מהקצאת עלות הרכישה לא הוקצו סכומים לנכס מס נדחה, שכן לעמדת החברה לא ניתן היה להכיר בנכס מס נדחה נפרד נוכח היעדר צפי לניצול הפסדי המס (דהיינו לאור אי קיום קריטריון ההכרה החשבונאי) המוניטין שנוצר ביום הרכישה בסך 1,438 מיליון ש"ח מגלם בתוכו, מבחינה מהותית, את הטבת המס.

32. דא עקא, תמורת העסקה תשולם רק בהתקיים התנאי של אישור משרד התקשורת. אותו התנאי בדיוק, אישור משרד התקשורת שהתקבל בסמוך למועד הרכישה, מהווה גם את הסיבה לעמדת החברה להכרה בנכס וברווח.

¹ בירור עם החברה אף העלה שככל שתתבצע בדיקת ירידת ערך למוניטין היא אינה צפויה להוביל להכרה בהפסד מקזז מלא, ועל כן הספירה הכפולה צפויה להימשך.

33. כך יוצא, שלפי עמדת החברה, היות שהתחייבות ליורקום נכללה במסגרת חישוב התמורה במועד צירוף העסקים, הרי שהמוניטין כולל את הטבת המס בסכומה המלא (ללא שקלול ההסתברות לקבלתה). ומנגד, מרגע שהאישור התקבל יש לרשום רווח חשבונאי עבור אותו פריט ששולם עבורו תשלום מלא ונלקח בחשבון בחישוב המוניטין.

34. בהתאם לדיון החשבונאי לעיל, עודף שווי הוגן מעל ערכו בספרים של נכס הינו פריט אשר אינו ראוי שייכלל במדידת המוניטין ויש לעשות מאמץ להוציאו ממדידת המוניטין. קל וחומר במקרה הנוכחי: לא זו בלבד שהנכס שגולם במוניטין משקף עודף שווי הוגן מעל ערכו בספרים אלא שהוא משקף את מלוא סכום הטבות המס הכלכליות שצפויות להתקבל בהינתן אישור משרד התקשורת, ללא שקלול ההסתברות לקבלת אותו אישור. ולכן העיוות שכלול במוניטין הינו אף חמור יותר מהעיוות שמצביע עליו התקן וחוטא למהות הרכיבים שסביר להניח שייכללו במוניטין.

35. על כן, לעמדת סגל הרשות ההכרה בנכס המס כנגד רווח והפסד במהלך הרבעון השני לשנת 2015 אינה משקפת נאמנה את השינויים במצבה הכלכלי של החברה לאחר ביצוע העסקה ומקורה ביישום דווקני ובעייתי של הוראות תקני החשבונאות, אשר כפי שיפורט להלן, אין מקום ליישום דווקני זה.

36. לא למותר לציין, כי גם התקינה הבינלאומית מכירה בכך שהנהלת החברה נדרשת תמיד לבחור במדיניות חשבונאית אשר מביאה להצגה מהימנה ורלוונטית יותר, חלף מדיניות החוטאת למצב הכלכלי².

37. לעמדת הסגל, במקרה שלפנינו על החברה ליישם טיפול חשבונאי שמציית למהות התכליתית של הוראות התקנים הרלוונטיים, ולהכיר בנכס המס כנגד הערך בספרים של המוניטין.

התאמה למפרע של סכומי מס שהוכרו במועד הרכישה

38. סעיף 24 ל-IFRS 3 קובע כי 'הרוכש יכיר וימדוד נכס מסים נדחים או התחייבות מסים נדחים שנובעים מהנכסים שנרכשו ומהתחייבויות שניטלו בצרוף עסקים בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 12, מסים על הכנסה' ("IAS 12"). סעיף 25 ל-IFRS 3 קובע גם כי 'הרוכש יטפל בהשפעות המס הפוטנציאליות של הפרשים זמניים ושל זיכויים לצורך מס שהועברו קדימה של נרכש, שקיימים במועד הרכישה, או שנוצרים כתוצאה מהרכישה, בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 12'. בהקשר זה יובהר כי צירופי עסקים רבים כוללים בחובם תכנוני מס סבוכים ויש חשיבות לכך שכל התאמה למפרע לסכומים ארעיים שהוכרו במועד הרכישה תעשה בנסיבות המקרה הספציפי.

² לעניין זה, ראו את הוראות סעיף 10 לתקן חשבונאות בינלאומי 8. כמו כן סעיף 19 לתקן חשבונאות בינלאומי 1 אף קובע כי עקרון זה חל גם במחיר של היעדר ציות לתקן חשבונאי ספציפי, קל וחומר כאשר ניתן להגיע לצמצום עיוות כאמור באמצעות מדיניות חשבונאית תכליתית שמצייתת להוראות התקינה הקיימת.

39. גם סעיף 68 ל-12 IAS קובע קביעה דומה: "ההטבה הפוטנציאלית של הפסד מועבר קדימה לצורכי מסים על ההכנסה של הנרכש, או של נכסי מסים נדחים אחרים של הנרכש, עשויה לא לקיים את הקריטריונים להכרה נפרדת כאשר צירוף העסקים טופל לראשונה, אך עשויה להתמש לאחר מכן."

40. בהמשך, קובע סעיף 68 ל-12 IAS כי "ישות תכיר בהטבות מסים נדחים שהיא מימשה לאחר צירוף העסקים כלהלן: (א) "הטבות מסים נדחים שנרכשו, אשר הוכרו בתקופת המדידה כתוצאה **ממידע חדש לגבי עובדות ונסיבות שהיו קיימות במועד הרכישה** יקטינו את הערך בספרים של המוניטין המתייחס לרכישה זו ... (ב) כל הטבות מסים נדחים אחרות שנרכשו, ואשר מומשו יוכרו ברווח או הפסד ... " [ההדגשה לא במקור]

41. כאמור, הוראות 12 IAS דומות במהותן להוראות 3 IFRS הנוגעות להתאמה למפרע של סכומים ארעיים שהוכרו במועד הרכישה. בהקשר לכך מצוין ב-399 BC ל-3 IFRS כי תיאומים במהלך תקופת המדידה לאחר צירוף עסקים מקבילים לתיאום של אירועים לאחר סוף תקופת הדיווח בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 10 ("IAS 10"). על כך ראו בהמשך.

42. עוד יצוין כי 3 IFRS לפני תיקונו בשנת 2008 קבע שאם ההטבה הפוטנציאלית מנכסי מסים נדחים של הגוף שנרכש לא קיימה את הקריטריונים להכרה במועד צירוף העסקים ולאחר מכן ההטבה ממומשת, הרוכש צריך להקטין תמיד את הערך בספרים של המוניטין כתיאום למפרע. כאמור, הוראה זו תוקנה והתווסף מבחן אשר בוחן האם מימוש ההטבה נובע מעובדות ונסיבות שהיו קיימות במועד הרכישה, אם לאו.

43. כאמור לעיל, לגישת החברה, במועד צרוף העסקים הנכסים וההתחייבויות המזוהים לא כללו הכרה בנכס מס נפרד לאור הערכת החברה כי עדיין לא מתקיימים התנאים להכרה בו, היינו, לא התקיים האמור בסעיף 24 ל-12 IAS לפיו נכס מסים נדחים יוכר בגין כל ההפרשים הזמניים הניתנים לניכוי, במידה **שצפוי** שתהיה הכנסה חייבת שכנגדה ניתן יהיה לנצל את ההפרש הזמני הניתן לניכוי.³

44. לעמדת סגל הרשות, הוראות 12 IAS הנוגעות למידע חדש לגבי עובדות ונסיבות שהיו קיימות במועד הרכישה (וכך גם הוראות 3 IFRS והוראות 10 IAS) אינן דורשות התקיימות צפי כזה או אחר בנוגע לקבלת המידע החדש, ולכן לא עולה הצורך לבחון האם החלטת משרד התקשורת הייתה צפויה במועד הרכישה. חלף זאת נדרשת בחינה האם המידע החדש נתקבל בקשר עם עובדות ונסיבות שהיו קיימות במועד הרכישה, לצורך יישום סעיף 68(א).

³ החברה התייחסה לאי השלמת מדידת נכס המס וההכרה בו בדוחותיה הכספיים ליום 31 במרץ 2015: "**החברה ביצעה ייחוס זמני של עלות הרכישה** בהתייחס לשווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות שנרכשו במסגרת צירוף העסקים וזאת בשל סמיכות העליה לשליטה למועד הדוחות הכספיים... נכון למועד אישור דוחות כספיים אלה, עודף העלות הסתכם לסך של כ- 2,405 מיליוני ש"ח. **החברה טרם השלימה את מדידת נכס המס, ככל שתגיע למסקנה שיש להכיר בו.**" (ההדגשה אינה במקור)

45. ודוק: מהמסכת העובדתית המתוארת בהרחבה לעיל עולה תמונה של תהליך ארוך וממושך, רצוף עליות ומורדות, ורווי פגישות בין נציגיו הבכירים של משרד התקשורת לבין נציגי החברה, שתחילתו עם החלטת הממונה במרץ 2014 וסופו עם אישור שר התקשורת בחלוף כשנה ורבע. בחינת המקטע בן שלושת החודשים, ממועד הרכישה ועד למועד אישור השר, במנותק מהתהליך כולו, לא משקפת את התהליך לעיל. מכל מקום, בפגישות ובשיחות שהתקיימו בסמוך למועד הרכישה הובהר לחברה כי משרד התקשורת אינו רואה מניעה באישור המיזוג אך שוקל האם יש צורך להתנותו בתנאים נוספים על אלו שקבע הממונה.

46. לפיכך, יש להתייחס למידע החדש שהובא לידיעת החברה במהלך תקופת המדידה (קבלת אישור משרד התקשורת) כמידע המעיד על תהליך המתמשך והארוך אשר החל פרק זמן משמעותי לפני הרכישה ונמשך זמן קצר לאחריה, וברור כי אם היה ידוע במועד הרכישה היה משליך על הטיפול החשבונאי במועד צירוף העסקים.

47. נוסף לכך, ההפסדים המועברים היוו גורם משמעותי בקביעת גובה תמורה העסקה והתמורות המותנות ונדונו בהרחבה בין החברה ליורוקום, תוך תכנון פוזיצית המס שתטיב עימם במסגרת העסקה⁴. הרכיב שמשקף ניצול ההטבה הנובעת מההפסדים המועברים התפעוליים הובא בחשבון רק בתמורת העסקה (ולא בתמורות המותנות), וההנאה מרכיב זה הותנתה באישור משרד התקשורת, בדיוק כשם שעצם הרכישה הותנתה באותו אישור. יודגש כי ללא קבלת אישור משרד התקשורת הערכת החברה בדבר צפי ניצול ההפסדים המועברים התפעוליים של די.בי.אס לא הייתה משתנה. כאמור, החברה הכירה כחלק מהמוניטין בסכום השווי למלוא הטבת המס בגין רכישת מניות יורוקום, על אף שהתשלום וניצול ההטבה מותנים באישור משרד התקשורת.

48. לסיכום, נסיבותיה המיוחדות של העסקה דנן כפי שמתוארות לעיל – אישורו המנומק של הממונה שניתן לפני הרכישה; התהליך המהותי מול משרד התקשורת; העובדה שתכנון המס היווה רכיב משמעותי בעסקה; העובדה שהחברה הכירה כחלק מהמוניטין בסכום השווה למלוא הטבת המס בגין רכישת מניות יורוקום, על אף שהתשלום וניצול ההטבות מותנים באישור משרד התקשורת – כל אלה מלמדים שלצורך בחינת הטיפול הראוי של עקרונות IAS12 ו-IFRS3, יש לראות באישור משרד התקשורת, לעניין סוגיית נכס המס, כמלמד על עובדות ונסיבות שהיו קיימות במועד הרכישה.

49. בהתאם לאמור, לעמדת סגל הרשות אישור משרד התקשורת אשר נתקבל במהלך תקופת המדידה וזמן קצר יחסית לאחר רכישת השליטה צריך להילקח בחשבון כהתאמה של נכס המס שהוקצה במועד הרכישה, חלף הכרתו ברווח והפסד.

⁴ לצורך הערכותיה החברה אף נעזרה במומחה חיצוני להערכת יכולתה לנצל את ההפסדים המועברים של די.בי.אס.

התייחסות לתקן חשבונאות בינלאומי 10, אירועים לאחר תאריך הדיווח ("IAS 10")

50. כאמור, דברי ההסבר לתקן 3 IFRS מציינים במפורש בסעיף BC399 כי קיימת אנלוגיה בין המונח אירוע חייב התאמה שב-IAS10 לבין האירועים המחייבים תיאום בתקופת המדידה מכוח 3 IFRS (ומכאן גם לאירועים כאמור המוזכרים בסעיף 68 בתקן IAS12).
51. גם בראי האמור בתקן זה והדוגמאות הכלולות בו, ולמעלה מן הצורך, לעמדת סגל הרשות יש להעדיף את הטיפול המתייחס לאישור שנתקבל בנסיבות שלפנינו כאירוע חייב התאמה.
52. כך לדוגמא, IAS 10 כולל בחובו מספר דוגמאות לאירועים שהם חייבי התאמה מחד גיסא, ומאידך בהחלט ייתכן שבפרספקטיבה לאחור אירועים אלה לא היו צפויים. כלומר, גם בהקשר לבחינת אירוע מחייב התאמה בהתאם ל-IAS 10 צפי לאירוע לא תמיד רלבנטי לבחינת השאלה אם הוא מחייב התאמה.
53. בפרט, ראוי לציין כי התקן מתייחס להחלטה שיפוטית בנוגע לתביעה משפטית כנגד החברה כאירוע המחייב התאמה. והנה החלטה שיפוטית גם היא כפופה לשיקול דעת נרחב, פרשנות משפטית, חוסר וודאות, תקדימים משפטיים, חוות דעת בלתי צפויות ואף טעמים פרסונאליים או פוליטיים. למרות כל אלה קבע התקן כי במקרים רבים יראו בהחלטה שיפוטית בנוגע לתביעה משפטית כאירוע מחייב התאמה.
54. מקובל על סגל הרשות כי קיימים הבדלים בין החלטה שיפוטית לבין החלטה רגולטורית, בין היתר לעניין מרחב שיקול הדעת ולאפשרויות הערעור, הבדלים אשר יתכן והופכים את הנטל ולפיהן במקרים רבים יראו בהחלטה רגולטורית כאירוע שאינו מחייב התאמה. אולם, **בנסיבות המקרה הנוכחי, וכפי שפורט לעיל, ההחלטה הרגולטורית שמשפיעה על קיומו של נכס המס הינה תולדה של תנאים ששררו במועד הרכישה (קרי – מצב תחרותי ועסקי מסוים, קיומם של הפסדים, דיונים ספציפיים, תשלום על מלוא הטבות המס על אף שהותנה באישור) ושל תהליך שהחל פרק זמן משמעותי לפני צירוף העסקים, ואשר הבשיל זמן קצר לאחריו, במהלך תקופת המדידה. ולכן, לאור בחינת הנסיבות הספציפיות לקבלת ההחלטה הרגולטורית במקרה הנוכחי, יש לראות בהחלטה הרגולטורית הספציפית כאירוע מחייב התאמה.**
55. רצוי גם לציין כי איננו מקבלים את עמדת החברה לפיה עקב העובדה שהחלטה רגולטורית אינה מהווה בדרך כלל החלטה טכנית, אזי החלטה כאמור אינה מחייבת התאמה. ראשית, טענה זו יש בה כדי לסתור את טענת החברה עצמה, שהרי מה הטעם לבחון את צפיות ההחלטה הרגולטורית, כהצעת החברה, מקום בו אפריורית כל החלטה רגולטורית איננה צפויה. שנית, וכפי שצוין לעיל, החלטה שיפוטית אינה מהווה בדרך כלל אירוע בעל מהות טכנית, ועל אף האמור IAS10 מציין במפורש כי היא חייבת התאמה.
56. דומה כי לגבי הפרשה לתביעה המוכרת כתלות בצפי (ולא על פי שווי הוגן), העדיף IAS10 את שיפור הרלוונטיות של הדוח על פני גישות אחרות, וזאת על אף השימוש הברור במידע ובהתפתחויות שקשה היה לחזותם במקור. נראה כי היגיון כאמור צריך לחול גם במקרה שלפנינו, בו מדובר בנכס מס בגין הפסדים להעברה, המוכר גם הוא על בסיס צפי.

57. לאור כל האמור, סגל הרשות אינו מקבל את עמדת החברה לפיה ההכרה בנכס מסוים נדחה, אינו אירוע שבגיניו יש לתאם את חשבונאות הרכישה בהתאם ל-IFRS3 ול-IAS12. משכך על החברה להקטין את הערך בספרים של המונויטין בגובה סכום הטבות המס שהוכרו בתקופת המדידה, וזאת בהתאם להוראות סעיף 68(א) ל-IAS 12.

כאמור ברישא למכתבנו זה, עמדת סגל הרשות לעיל נוגעת אך ורק לעובדות שתוארו במכתבכם שבסימוכין וכפי שתוארו, והיא מתייחסת אך ורק לסוגיה החשבונאית המפורטת במכתבנו זה. בפרט, עמדה זו אינה נוגעת לטיפול החשבונאי שיושם על ידי החברה במועד צירוף העסקים ולמדידת הסכומים בבסיס הקצאת עודפי עלות הרכישה.

בברכה,

שלומי וינר, רו"ח יבגני אוסטרובסקי, רו"ח זיו כהן, עו"ד, רו"ח אשר סופן, עו"ד

העתק : סומך חייקין רואי חשבון - באמצעות פקס מספר 03-6848444